

Ortsanalys för PÅARP

HELSINGBORG

Stadsbyggnadskontoret 20 april 2004

Utgiven av Stadsbyggnadskontoret,
Järnvägsgatan 22, 251 89 Helsingborg.
Text: Karin Kasimir, Ann-Marie Cvitan Trellman och Ann-Margreth Levin
Kartor: Christina Andersson och Kerstin Ekström
Foto: Stadsbyggnadskontoret, Berne Svensson, sid 18,19,20,
historiska foton från Wällufsbygdens hembygdsförening.

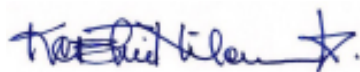
FÖRORD

Hur tar vi vara på en orts särprägel? Hur kan man bygga nytt och förnya samtidigt som man bevarar befintliga kvaliteter? Det är många frågor som kan ställas inför förändringar i ett samhälle. Sociala, kulturella och fysiska förutsättningar har större betydelse än någonsin. Därför har vi under hösten 2003 provat en ny arbetsmetod som ett utvecklingsarbete vid stadsbyggnadskontoret i Helsingborg – som innebär systematisering av kunskap för att förstå en orts historia, dess aktuella situation och förutsättningar samt utvecklingsmöjligheter.

Ortsanalysen som nu föreligger beskriver ortens form som ett resultat av en historisk process där såväl övergripande samhällsutveckling som lokala initiativ och drivkrafter har medverkat till ortens utveckling. Resultatet av detta sammanfattas i ortens starka och svaga sidor samt i exempel på hur ortens kvaliteter kan förbättras och utvecklas. Analysen kan vara en plattform för att diskutera ortens situation och framtidsmöjligheter utifrån.

I arbetet med Påarp har Karin Kasimir, Ann-Marie Cvitan Trellman, Ann-Margreth Levin, Christina Andersson och Kerstin Ekström deltagit. Ett tack till ortsbefolkning och övriga medverkande som på olika sätt har bidragit till framtagandet av ortsanalysen för Påarp.

Stadsbyggnadskontoret
Helsingborg 2004-04-20

Kerstin Nilermark
Planchef

Karin Kasimir
Planarkitekt

INNEHÅLL

FÖRORD	3
INNEHÅLL	3
GEOGRAFI	4
HISTORIA	6
LANDSKAP OCH GRÖNSTRUKTUR	10
HUVUDSTRUKTURER	12
FUNKTIONER	14
TRAFIKMÖNSTER	16
FOLKLIV	18
STARKA OCH SVAGA SIDOR	20
SAMMANFATTNING OCH REKOMMENDATIONER	22

Pårarp i regionen

Pårarp ligger strax öster om Helsingborgs tätort och motorvägen E6/E20. Avståndet till Helsingborgs södra trafikplats är endast 1,5 kilometer vilket innebär en god koppling till Helsingborg och övriga regionen. Strax söder om Pårarp ligger tätorten Bårslöv där även väg 109 mot Ekeby passerar. Samhället ligger utefter Skånebanan vilket även medför goda tågförbindelser till den omgivande regionen.

Pårarp och dess omgivning

Pårarps tätort omfattar en yta på 1,6 km² som omges av ett öppet och flackt, svagt böljande jordbrukslandskap. Pårarp blev en del av Helsingborgs kommun i samband med kommunsammanslagningen 1971, efter att ha varit en del av Mörarps kommun sedan 1952.

Befolkningssammansättning

Det bor 3202 personer i Pårarp. En majoritet av dessa, 58 procent, är i yrkesverksam ålder mellan 20-64 år. Barns och ungdomars andel av de boende i Pårarp är 30 procent medan äldre invånare över 65 år utgör 12 procent av befolkningen. Pårarps invånare har en ganska likartad etnisk bakgrund med endast 9,5 procent utrikes födda personer, vilket är lägre än genomsnittet för Helsingborg där 15,5 procent av befolkningen är födda utomlands.

De senaste sex årens befolkningsutveckling i Pårarp har varit stabil med en marginell ökning av det totala invånarantalet. Flyttfrekvensen utgjordes av i stort sett lika många inflyttade som utflyttade personer (249 resp. 252 st.) år 2003 där majoriteten av flyttningarna gick till eller från Helsingborg.

Arbetsmarknad, utbildning och inkomst

Endast 460 personer i åldrarna 20-64 år har sin arbetsplats i Pårarp vilket tyder på ett relativt blygsamt antal arbetsplatser i tätorten. Pårarp har en hög andel förvärvsarbetande personer i yrkesverksam ålder, 78 procent att jämföra med Helsingborgs 70 procent. Andelen arbets sökande i Pårarp är 5,3 procent av de yrkesverksamma invånarna vilket ungefär motsvarar läget i Helsingborg. Relativt få av invånarna i Pårarp har en eftergymnasial utbildning, 19 procent jämfört med 30 procent av befolkningen i Helsingborg. Den årliga medelinkomsten för en yrkesverksam person i Pårarp är 227 300 kronor vilket är lägre än helsingborgarnas genomsnitt på 247 900 kronor.

Pendling och bilnehav

Det finns fler personer som pendlar ut från Pårarp med kollektivtrafik eller bil för att arbeta, än de som pendlar in till samhället, hela 1106 stycken jämfört med endast 297 personer. Samhällets invånare har ett högt bilnehav, 443 bilar per 1000 invånare vilket är fler än i Helsingborg.

Hälsa

Befolkningen i Pårarp är statistiskt sett friskare än befolkningen i Helsingborg om man ser till de antal dagar då invånarna får ersättning som t.ex. sjukpenning, förtidspension/sjukbidrag, rehabiliteringserättning etc. Invånarna i Pårarp ersätts i genomsnitt 43,8 dagar per år vilket är mindre än boende i Helsingborg med sina 52,4 dagar per år.

Visste du att...

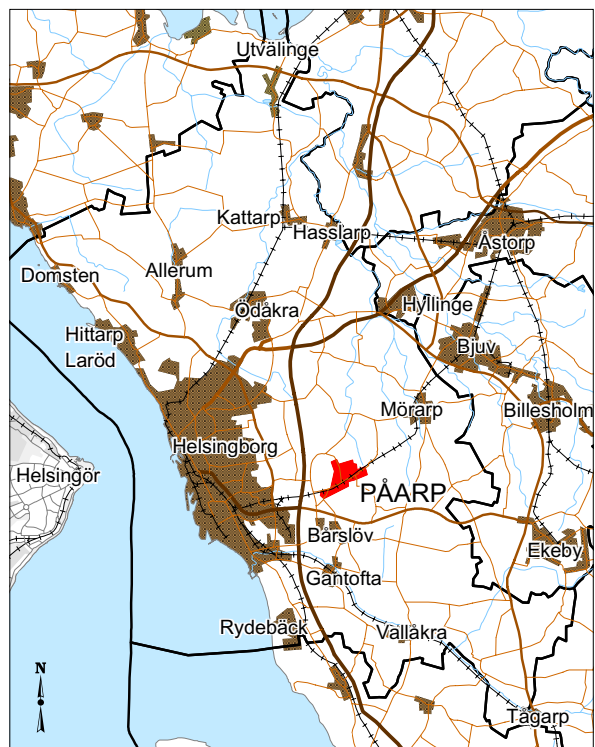
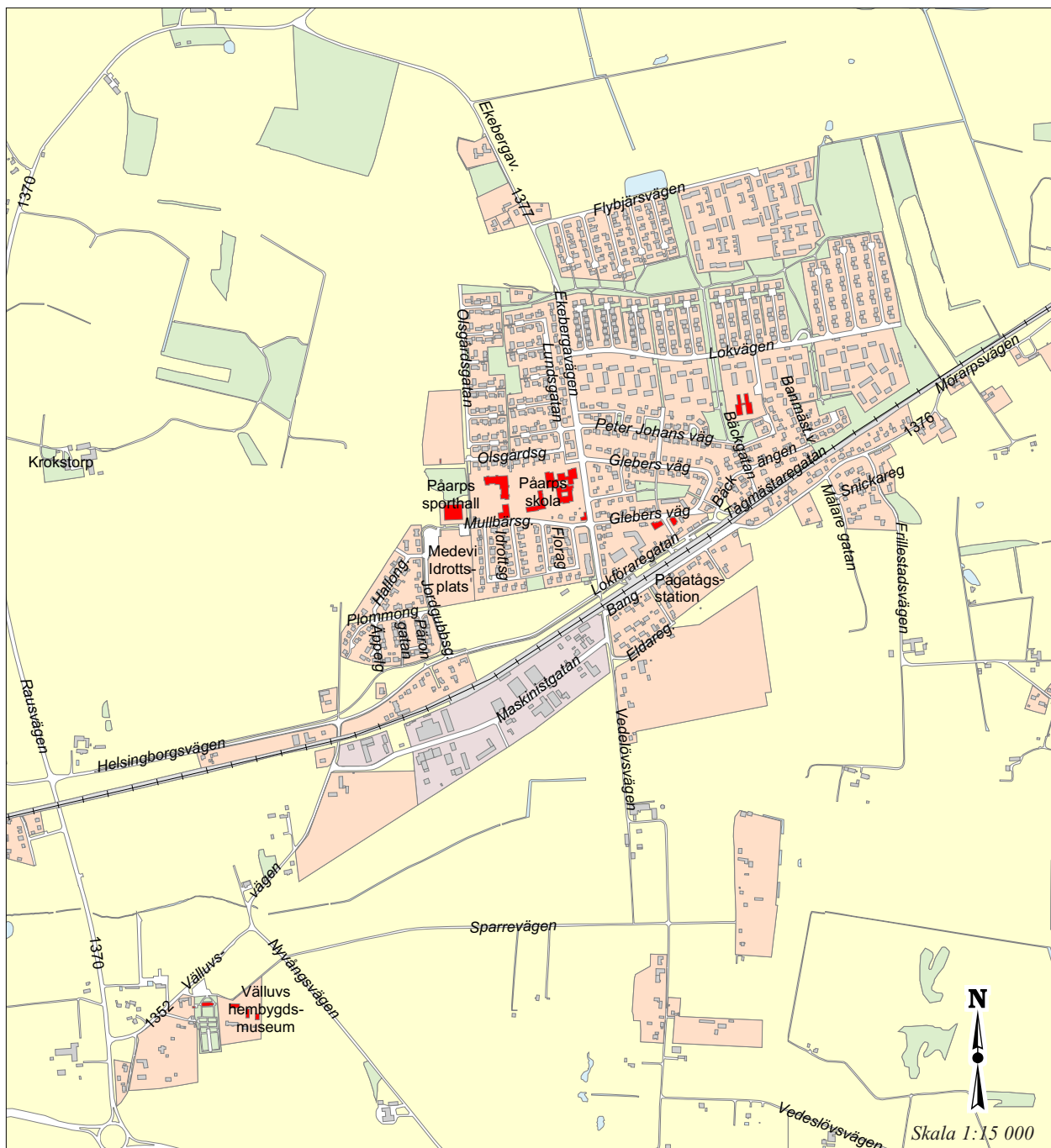
- Pårarp ligger på en höjd av 55 meter över havet.
- 3 procent av invånarna i Pårarp bor i flerbostadshus, medan 97 procent av de boende bor i småhus eller radhus.
- Pårarp har tolv mötesplatser per 1000 invånare vilket är mer än Helsingborgs sex per 1000 invånare.

Norra infarten till Pårarp vid korsningen Ekebergavägen – Rosenlundsvägen.

Gång- och cykelväg vid affären.

Slutsatser

- Pårarp ligger i nära anslutning till det övergripande vägnätet.
- Det finns fler personer som pendlar ut från Pårarp än in till samhället för att arbeta.
- En minoritet av de boende i Pårarp är födda utomlands.
- Det finns relativt många förvärvsarbetande och få arbetssökande individer i Pårarp jämfört med Helsingborg.
- Pårarps invånare har en lägre medelinkomst och en lägre eftergymnasial utbildningsnivå jämfört med boende i Helsingborg.
- Befolkningen i Pårarp är friskare än i Helsingborg om man ser till det statistiska hälsotalet.

Ortsnamnet

Namnet Påarp är ett vanligt skånskt orsnamn. Ändelsen -arp härleds från ordet torp, som syftar på ett nybygge eller en utflyttargård. Förleden i namnet förmodas syfta på en genitivform av mansnamnet Pa(i) som i sin tur kan komma från ordet påfågel. Den historiska bondbyn benämndes Poerup år 1524.

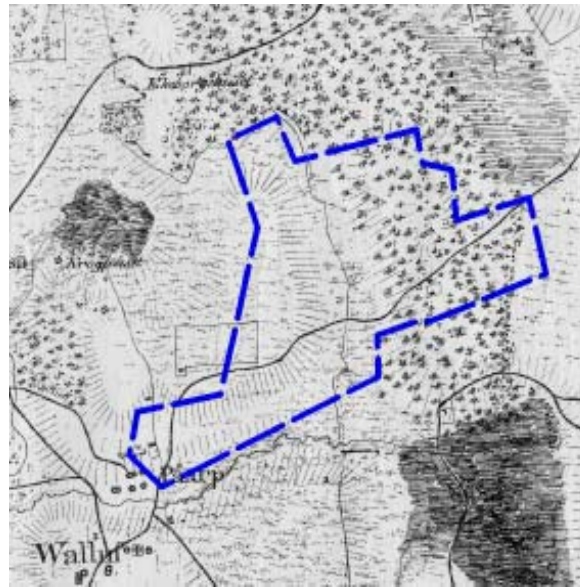
400 e.Kr.

Välluvs socken har varit bebyggd under förhistorisk tid vilket ett antal högar, fynd och stenåldersboplatser vittnar om. Vid en sentida arkeologisk förundersökning i Påarp påträffades ett järnåldershus från 400 e.Kr. med en längd på 38 meter och en varierande bredd mellan 4-6,5 meter vilket gav huset dess konvexa form. Resterna från järnåldershuset ligger i Påarps sydvästra utkant, intill Medevi idrottsplats.

1569-1840

Bebyggelsen i Välluvs socken var före enskiftet samlad i byarna Långeberga, Östra Ramlösa, Påarps bondby och Välluvs kyrkby. *Påarps bondby* kan spåras tillbaka till Lande- och Jordeböcker från 1569 med de äldsta beskrivningarna och uppgifterna om de människor som bodde byn. Bondbyn låg 400 meter nordost om Välluvs kyrkby och bestod av 4 kringbyggda gårdar och ett torp.

Tjuvamossen är bl.a. begravningsplats för de flera tusen bönder som år 1525 omkom i striden vid närliggande Bunketofta. Mossen sägs ha varit gömställe för både stöldgods och ljusskygga personer som var bekanta med dess stigar och fasta punk-

Skånska rekognosceringskartan år 1815. Blå linje markerar dagens Påarp.

ter. Sedan enskiftet 1816 hade Påarpsbönderna även mindre jordlotter i Tjuvamossen.

Enskiftet blev lag för Skåne år 1803. Idag kvarstår endast mindre spår av det historiska odlingslandskapet från tiden före enskiftet. Ensamgårdarna Ljusekulla, Ekeborgshuset och Krogshuset bildade genom 1800-talets skiften de större gårdarna Ljusekulla, Ekeberga, Krokstorp och Långeberga. Dagens kvarvarande gårdar har mangårdsbyggnader med tydliga arkitektoniska värden, Ekeberga (1865), Ljusekulla (1907) samt Krokstorp (1916). Påarps bondby eldhärjades den 21 april 1815, varefter den enskiftades och följaktligen inte återuppfördes som samlad bebyggelse. Två av gårdarna, Stengården (Skrämnet) samt Olsgård (Kommun-

gården), lokaliserades i det som motsvarar dagens tätort och kom att få en viktig roll för samhällets fortsatta framväxt. Socknens historiska vägnät från tiden före enskiftet var i huvudsak av lokal karaktär. De bevarade vägarna kring Ekeberga och Välluvs kyrkby är tydliga minnen från bysamhällets tid. Välluvs kyrkby utgjorde en mindre vägknut vars kvarvarande vägsträckningar medverkar till förståelsen av kyrkbyns centrala funktion i socknen. I kyrkbyn möttes vägen mellan Råå och Mörarp samt en södergående väg från Vasatorp och Kropp mot Bårslöv. Även befintlig vägsträckning utmed järnvägsspåren i centrala Påarp överensstämmer i huvudsak med äldre tiders dragning.

1850-1920

Det område som motsvarar dagens Påarp var endast bebyggt med ett antal enskiftade gårdar från Påarps bondby innan järnvägen mellan Helsingborg och Hässleholm öppnades för trafik år 1875. Anläggandet av Påarps station ledde till bildandet och framväxten av *Påarps stationssamhälle* kring stationen, utefter vägen mellan Helsingborg och Mörarp. Påarps första stationshus stod färdigt år 1874, men ersattes redan 1904 av en ny och större byggnad norr om järnvägsspåren. Även Folkets hus från 1897 låg norr om stationsområdet. Den ekonomiska kartan från 1911 visar ett 20-tal bostadshus och mindre verksamheter med tydliga kopplingar till järnvägen. Bebyggelsen utefter järnvägen är av stort kulturhistoriskt värde och med byggnader som inrymde bageri, bryggeri, affär, godsmagasin samt bostäder avsedda för järnvägstjänstemän. Bebyggelsen är typisk för stationssamhället i ett jordbrukspräglat omland. Omkring 1913 började Godtemp-

Ekonomiska kartan år 1912. Blå linje markerar dagens Pårarp.

larna driva tivoli och basarer med dansbana i Flybjärs skog, nordost om själva stationssamhället. Pårarps småskola fanns i slutet av 1800-talet i det som senare blev boningshuset på Landsbergs handels-trädgård. Undervisningen flyttades i början av 1900-talet till den nyuppförda småskolan vid Ekebergavägen.

Stationens och järnvägens lokalisering öster om Pårarps ursprungliga bondby kan delvis förklaras genom inverkan från *ortens starka män*, lantbrukare och markägare som ville motverka placering av stationen i Frillestad vilket var ett tänkbart alternativ. Den företagsamme landstingsmannen Anders Andersson på Stengården (Skrämmet) ägde stora markområden som motsvarade de äldsta delarna av Pårarps stationssamhälle. Marken avstyckades

till såväl järnvägsbyggandet som olika egnahemsbyggen i Pårarp.

Järnvägens tillkomst möjliggjorde snabba transporter vilket medförde en ny marknad och avsättning för jordens produkter. *Odling och trädgårdsmästerier* har därför varit en stor del av Pårarps historiska utveckling. Redan vid sekelskiftet 1900 pågick lastning av sockerbeter i Pårarp för vidare transport till sockerbruken, vilket pågick till slutet av 1950-talet. År 1906 startade Carl Fredrik Landsberg en handelsträdgård vid järnvägen i Pårarp vars odlingsbäddar fortfarande inramar den västra infarten till samhället.

Renhållningsverkets personal i Pårarp.

Helsingborgs renhållningsverk, Pudrettfabriken, (även kallad "Helsingborgs Ändstation") invigdes 1904 intill järnvägen i Pårarp med stickspår från den västra delen av bangården. Anläggningen skulle ta hand om det latrin- och hushållsavfall som dagligen transporterades med tåg från Helsingborg. Latrininnehållet blandades med torv för att säljas som

gödsel till bl.a. trädgårdsmästerier och lantbrukare, medan hushållsavfallet blev föda till anläggningens 100 grisar. Fabriken var i bruk till 1967 och spred ovälkomna dofter vid sydliga vindar.

En rad skiftande *verksamheter* anlades och blomstrade i Pårarp kring slutet av 1800-talet, tegelbruk, mejeri, smedja, Pårarps bryggeri och Steens bryggeri. Sven Perssons affär var centralt belägen på hörnet mitt emot den gamla järnvägsstationen. Fjärdingsmannens arrest låg vid den östra järnvägsövergången. På hörntomten mitt emot stationen (dagens affär och bank) låg vid sekelskiftet Seemans stolfabrik, senare fabrik för asbestpackningar samt därefter Mattfabriken Canos. En välkänd Pårarpsprofil var *Oscar Andersson* som startade ett välbesökt och omtyckt *bageri* redan 1902 som sedermera övertogs av sonen Jöns-Oskar som drev verksamheten fram till 1984. "Pårarps grova" var en omtyckt favorit från denna långa bageriepok.

1920-1940

Bebyggelsen och verksamheterna i det spårbundna samhället var under 1920-talet fortfarande tydligt koncentrerade till spårområdet. Epidemijukhus, småskola och fattighus var lokaliserade strax nordväst om stationen. Norr om spårområdet fanns fortfarande små, spridda jordbruksenheter.

Pårarps många växthus karakteriserar distriktets *trädgårdsnäring* och intensiva grönsaksodling som blev en viktig näringsgren i trakten under mitten av 1930-talet. Mellan 1930-1940 hade Pårarp och Välluvs socken en storhetstid med omkring 15 trädgårdsmästerier. Det blev omtalat som en av Sveriges

Flygfoto från år 1939. Blå linje markerar dagens Pårarp.

största jordgubbsodlingar respektive landets mest glastäckta distrikt. Strax före andra världskriget avgick dagliga tåg mot Stockholm med 13000-15000 liter jordgubbar.

Godtemplarnas tivoli i Flybjärs skog fick en öppen dansbana kring 1925. Den byggdes över något år senare samtidigt som man anlade en ny utedansbana med musikpaviljong i mitten, promenadstigar, kulörta lyktor samt guldfiskdammar med broar. *Flybjärs Tivoli* blev ett välbesökt dansställe i hela nordvästra Skåne, med eget stopp för tåget strax norr om Pårarps station på lördagskvällar. Flybjärs Tivoli bytte namn till Haga år 1933 då det såldes till Harry Brandelius. Dansbanan och parkanläggningen blev en välbesökt samlingsplats för både kända orkestrar och föreningslivet i byn, men tilläts förfalla med åren och brann ned till grunden år 1954.

Rester av fundamenten syns fortfarande i Flybjärs skog.

1940-1960

Bebyggelsen norr om spårområdet kompletterades långsamt fram till slutet av 1940-talet i form av småhus och verksamheter utmed järnvägsspåren. Därefter påbörjades den stora *bebyggelseexpansionen* norr om stationen och spårområdet. Riksdagsmannen och kommunstyrelsens ordförande William Björk var drivande vid framväxten av det moderna Pårarp. Detta bl.a. i form av utbyggnaden av de seriebyggda enfamiljshusen vid Glebers väg vid slutet av 1940-talet som uttrycker Pårarps äldsta historia som villasamhälle och skildrar småhusrörelsens tydliga expansion under perioden. Området och gatan fick sitt namn av Gunnar "Gleber" Johansson, den siste ägaren till gården vars mark möjliggjorde bebyggelse i området. Bebyggelsen växte fram kring denna gata på 1950-talet varefter expansionen huvudsakligen fortsatte norrut. Det verkliga uppsvinget för Pårarp kom 1958 då VAnätet byggdes ut, varefter ortens knappa 700 invånare snabbt ökade.

1960-1990

Det hände att *Kung Gustav VI Adolf* och drottningen anlände med tåg till Pårarp för vidare transport till Sofiero slott med bil, förmodligen för att undvika uppmärksamhet inne på Helsingborgs Centralstation. Godstrafiken upphörde år 1972. Det sista persontåget avgick från Pårarp så sent som 1974, trots att den gamla stationsbyggnaden revs den 1 april 1973. Därefter trafikerades sträckan genom Pårarp av både godståg och persontåg till Bjuv, dock

utan stopp i Pårarp. Den 19 augusti 1991 fick Pårarp åter järnvägsförbindelser med omvärlden i form av pågatåg som trafikerar sträckan till Bjuv och Åstorp samt Kustpilen till Kristianstad.

Bebyggelseexpansionen kring Lokvägen påbörjades efter 1961 då det befintliga trädgårdsmästariet sålde delar av egendomen till Mörarps kommun för expansion av bostäder. Under senare delen av 1960-talet och på 1970-talet byggdes ett stort antal bostäder i långa serier kring den nyanlagda Lokvägen, markbostäder i ett plan respektive 160 villor som kom att utgöra det största bostadsområdet i Pårarp. Vid Ekebergavägen uppförde Mörarps kommun mellan 1961-1965 egnahem, flerbostadshus med 14 lägenheter, butikslänga och skola. Efter uppförandet av Pårarps nya skola 1964 stängde kringvarande småskolor i Välluv och Östra Ramlösa.

En föreslagen etablering av ett giftlager för *Kemisk Vaerk AB* år 1979 i Pårarp skapade stora proteststormar från invånarnas sida. Lagret skulle inhysas i en äldre byggnad på den tidigare Pudrettfabrikens område. Det kontroversiella ärendet behandlades genom många turer och överklaganden i olika instanser, bl.a. Länsstyrelsen och Kammarrätten, medan Pårarpsborna höll vakt i en husvagn utanför den aktuella platsen i nära 23 veckor. Företagsledningen ansåg det slutligen vara angeläget att finna en annan lokalisering varefter Helsingborgs kommun köpte lokalerna.

LANDSKAP OCH GRÖNSTRUKTUR

Landskapsbild

Påarp är beläget i sydöstra delen av Helsingborg. Landskapet betecknas som böljande åkerlandskap. Det är en tämligen storslagen karaktär med vidsträckta vyer, som bryts av större gårdar och av skogsdungar. Landskapet är öppet, men siktlängderna begränsas ibland av den böljande terrängen.

Påarp följer landskapet och är uppbyggt på ett i det närmaste plant område, som sydväst om samhället övergår i en ca 20 meter djup dalsänka. Inom Påarps samhälle är nivåskillnaden mellan högsta och lägsta nivå 5 meter. Kontakten med det öppna landskapet är begränsad genom avsaknad av gröna stråk, som leder ut i jordbrukslandskapet. Mötet med Påarp norrifrån är en trädridå, som österut slutar i en större skogsdunge, Flybjärsskogen.

Grönområden

Flybjärsskogen, en ängslövskog med ek, hassel, björk och bok, utgör tillsammans med skogsdungen vid idrottsplatsen de större naturlika grönområdena inom Påarp. Väster om samhället finns *Ekebergaskogen*, en blandskog med ek, bok och al med vit-sippor och lundvårlök blommande på våren. Söder därom ligger skogsområdet *Räfsmossen*. *Tjuvamosse*n, strax sydost om Påarp, är ett sankt område med gammal ägostruktur (tegar) och en del sällsynta växter, som stor bockrot och kärnäva.

Grönstruktur

Grönstrukturen inom tätorten kännetecknas av parkområden med klippta gräsmattor, modellerade markområden och naturlika planteringar, som sammanbinds av långsträckta trädavgränsade cykelstråk.

Därutöver finns lokala park- och lekstråk för varje villaområde och villaträdgårdarnas uppväxta vegetation. I ett större parkstråk i öst-västlig riktning, parallellt med Flybjärsvägen, är marken skulpterad med kullar och vegetation. Här finns även en relativt nyutrustad lekplats som lockar yngre barn.

Påarp har en mycket god tillgång till bostadsnära parkområden. Hela Påarp, förutom en mindre del i sydväst, har parker som ligger inom fem minuters promenadavstånd från bostäder. Plantskolornas läge inom byn bidrar, trots att områdena inte är tillgängliga i vanlig mening, starkt till grönstrukturen i samhället. Detsamma gäller idrottsområdena, belägna i utkanten av tätorten.

Geologi

Påarp omges av en högklassig och produktiv odlad jordbruksmark, klassad som nio på en tiogradig skala. Berggrunden är huvudsakligen moränlera och morän med inslag av sand, silt och lera.

Utblick mot nordost från Ekebergavägen.

Parkområde inom 5 minuters promenadavstånd från bostad

Gång- och cykelväg vid idrottsområdet.

I Ekebergaskogen finns många vitsippor om våren.

I det öst-västra parkstråket vid Flybjärsvägen är marken modellerad som gröna kullar.

Slutsats

- Pårarp har god tillgång till parkområden, stora som små, som finns inkilade i bostadsbebyggelsen.
- Grönstråk med gång- och cykelvägar sammanbinder parkområdena.
- Ett större parkstråk i öst-västlig riktning länkar samman bostadsområdena i norra Pårarp.
- Gångstråk eller beträdor till det kringliggande landskapet saknas.

HUVUDSTRUKTURER

Påarp är ursprungligen ett stationssamhälle, som började växa fram i samband med järnvägens tillkomst under slutet av 1800-talet. Den stora expansionen ägde rum under 1960- och 1970-talen, då samhället formades till ett utpräglat villasamhälle vad gäller bebyggelse, gatunät och grönstruktur. Påarp har dock återfått sin funktion som stationsort genom att pågatågstrafiken återupptogs 1991.

Områden

Norr om järnvägen ligger främst bostadsområden och service, både kommersiell och offentlig, söder om järnvägen finns i huvudsak verksamheter i form av småföretag och handelsträdgårdar. Den äldsta bebyggelsen är uppförd mellan 1920- och 1940-talen och återfinns i området kring järnvägen. Närmast centrum, utmed Glebers väg, ligger ett avgränsat bostadsområde uppfört under slutet av 1940-talet. De stora bostadsresurserna i Påarp utgörs dock av de norra områdena från 1960- och 1970-talen. Områdena består av såväl egna hem, som bostadsrätter och hyresrätter i form av radhus. Bostadsområdena är utpräglat separerade från genomfarts trafik enligt den tidens planeringsideal med säckgator och separata cykelbanor. På senare år har mindre kompletteringar i form av villor med varierad utformning gjorts i Påarps västra del. I den västra delen av Påarp utgör även skol- och idrottsanläggningarna ett samlat område med offentlig karaktär.

Stråk

De mest betydelsefulla stråken i Påarp, där flest människor rör sig, går förbi centrum och Påarps skola. Främst är det skolungdomar och gående till och från pågatågsstationen och andra servicefunk-

tioner som nyttjar dessa stråk. Även de nord-sydliga gång- och cykelstråken mellan bostadskvartären är välfrekventerade stråk.

Barriärer

Järnvägen delar in Påarps samhälle i två delar. Endast en planskild korsning för gång- och cykeltrafikanter finns i anslutning till stationen. Järnvägen korsas av ytterligare tre plankorsningar för fordons trafik. Även åkerlandskapet som kringgärdar samhället utgör en barriär, då det ofta saknas naturliga möjligheter att promenera ut i det öppna landskapet.

Landmärken och utblickar

Påarp är i stort sett ett platt samhälle, med låg bebyggelse i en förhållandevis flack terräng. Centralt, utmed Ekebergavägen, finns ett tvåvånings flerbostadshus som utmärker sig från den övriga bebyggelsen. Ett annat landmärke, som syns från många

platser i Påarp, är en telemast med fackverkskonstruktion placerad i slutet av Lokvägen. Utmed Lokvägen utgör även panncentralens skorsten ett lokalt men lägre landmärke.

Utblickar mot landskapet framträder främst från samhällets västra och sydöstra delar. En vacker vy över landskapets gräns mot bebyggelsen syns norrut från Mörarpsvägen. Även norröver öppnar sig landskapet med vackra och vidsträckta vyer. I förlängningen av Lokvägen kan en värdefull utblick åstadkommas genom att vegetationen gallras något.

Knutpunkter

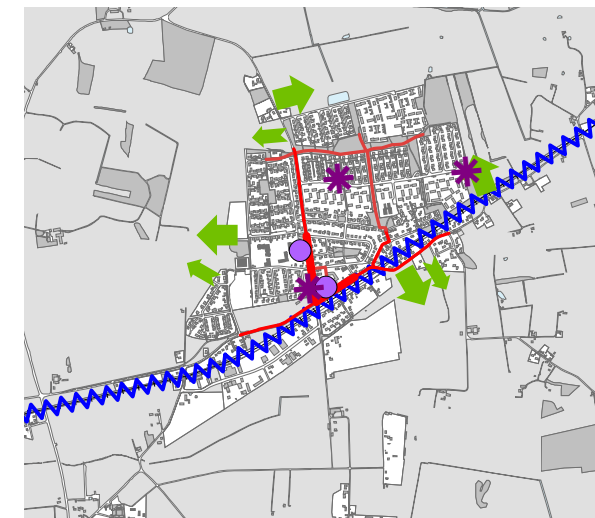
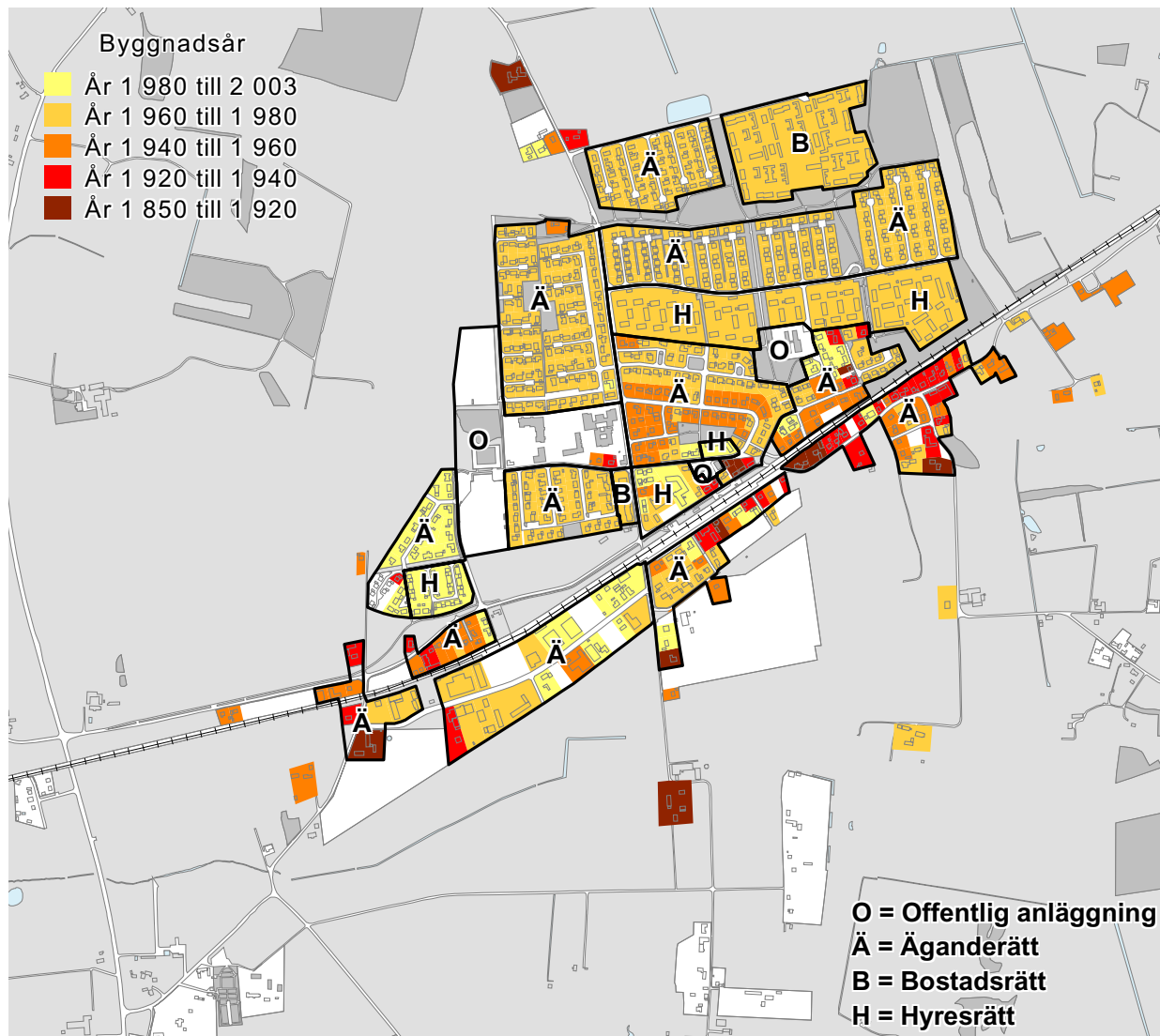
Områdena kring centrum och stationen samt Påarps skola utgör de huvudsakliga knutpunkterna i Påarp. Här samlas människor under olika tider under dagen, beroende på bland annat verksamheternas öppettider och pendlingsströmmarnas toppar.

Utblick över landskapet väster om Påarp.

En av villagatorna inom bostadsområdet kring Lokvägen.

Teckenförklaring

Landmärke	Knutpunkter
Utblickar	Stråk
	Barriär

Slutsatser

- Pårarp är konsekvent uppbyggt, med bostäder kring säckgator och separata cykelbanor.
- De stora bostadsområdena är uppförda under 1960- och 1970-talen, som egnahem eller radhus med bostads- eller hyresrätt.
- Pårarps skola och idrottshall m.m. utgör ett tydligt område med offentliga anläggningar.
- De mest välfrekventerade stråken finns kring centrum och skolan, vilka också utgör knutpunkter i Pårarp.
- Barriärer utgörs av järnvägen inom samhället samt det omgivande åkerlandskapet.
- Pårarp är mycket flackt, med få tydliga landmärken.
- Utblickar mot landskapet syns främst från samhällets västra och sydöstra delar.

FUNKTIONER

Påarp är uppdelat i ett mindre verksamhetsområde söder om järnvägen och ett stort bostadsområde norr om, där även funktioner som handel, offentlig service, vård, samlingslokaler m.m. finns samlade.

Bostäder

Påarp är ett villasamhälle med gång- och cykelavstånd till de centrala delarna. Bostadsbebyggelsen har huvudsakligen lokaliserats norr om järnvägen, förutom en mindre del bostadsbebyggelse från början av 1900-talet, som finns söder därom. Tre fjärdedelar av bostadsbebyggelsen norr om järnvägen uppfördes under 1960- och 1970-talen. En liten grupp bostadshus från 1940-talet finns utmed Glebers väg. Egnahemsbebyggelse har under 1990-2000 uppförts i södra utkanten av samhället.

Bebyggelsen är övervägande låg. Det är mestadels enbostadshus uppförda som friliggande hus eller som rad- eller kedjehus. Hyresrätter finns bl.a. i envåningsbebyggelsen utmed Lokvägens södra sida. Det finns ett fåtal tvåvånings bostadshus i Påarp t.ex. flerbostadshuset vid Ekebergavägen.

Handel

Påarps centrumbildning utgörs i huvudsak av stationsområdet på Lokföregatan där ett antal centrumfunktioner samlas kring en öppen plats. Platsen fungerar till vardags som en parkeringsyta för kringliggande verksamheter. Kring denna plats, även kallad för torget, finner man ortens livsmedelsbutik med post, pizzeria och bank. Invid stationen finns en kiosk samt tidvis en mobil matvagn. En bensinstation finns en bit längre österut på Lokföregatan. Ett antal butiker finns i en gemensam byggnad

vid Ekebergavägen. Dessa utgörs av en blomsteraffär, ett bageri och en tobakshandel. Tillgängligheten till Påarps centrum är god.

Verksamheter

Verksamheterna i Påarp är samlade utmed Maskinistgatan i samhällets sydvästra delar. I området finns verksamheter som Spendrups omlastningscentral, Mekanisk verkstad, plåtslageri, Skandia blästring AB, Ijustillverkning, bilförsäljning och Påarps akvarium. Handel förekommer endast i begränsad omfattning.

I Påarp med omnejd finns många handelsträdgårdar, bl.a. den centralt belägna Landsbergs perenner som har funnits i orten sedan 1914. Den är dock till stor del inriktad på postorderverksamhet. Övriga handelsträdgårdar är Arnes blommor i den norra delen av samhället och i den södra delen Påarps Sallad AB och Mårtens handelsträdgård AB.

Offentlig service

Påarps skola har elever från årskurs 1-9 och hyser även ortens bibliotek, inklusive svensk kassaservice. Utmed Mullbärsgatan, öster om skolan, ligger Påarps läkarstation och distriktssköterska. Ortens äldre har en samlingspunkt på seniorscentrum i postens f.d. lokaler vid torget. På Glebers väg finns det ett LSS-boende, enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Rekreation

Flybjärsskogen i nordöstra delen av Påarp är väl tillgänglig och ger stora möjligheter till rekreation. Detsamma gäller den nordväst om samhället be-

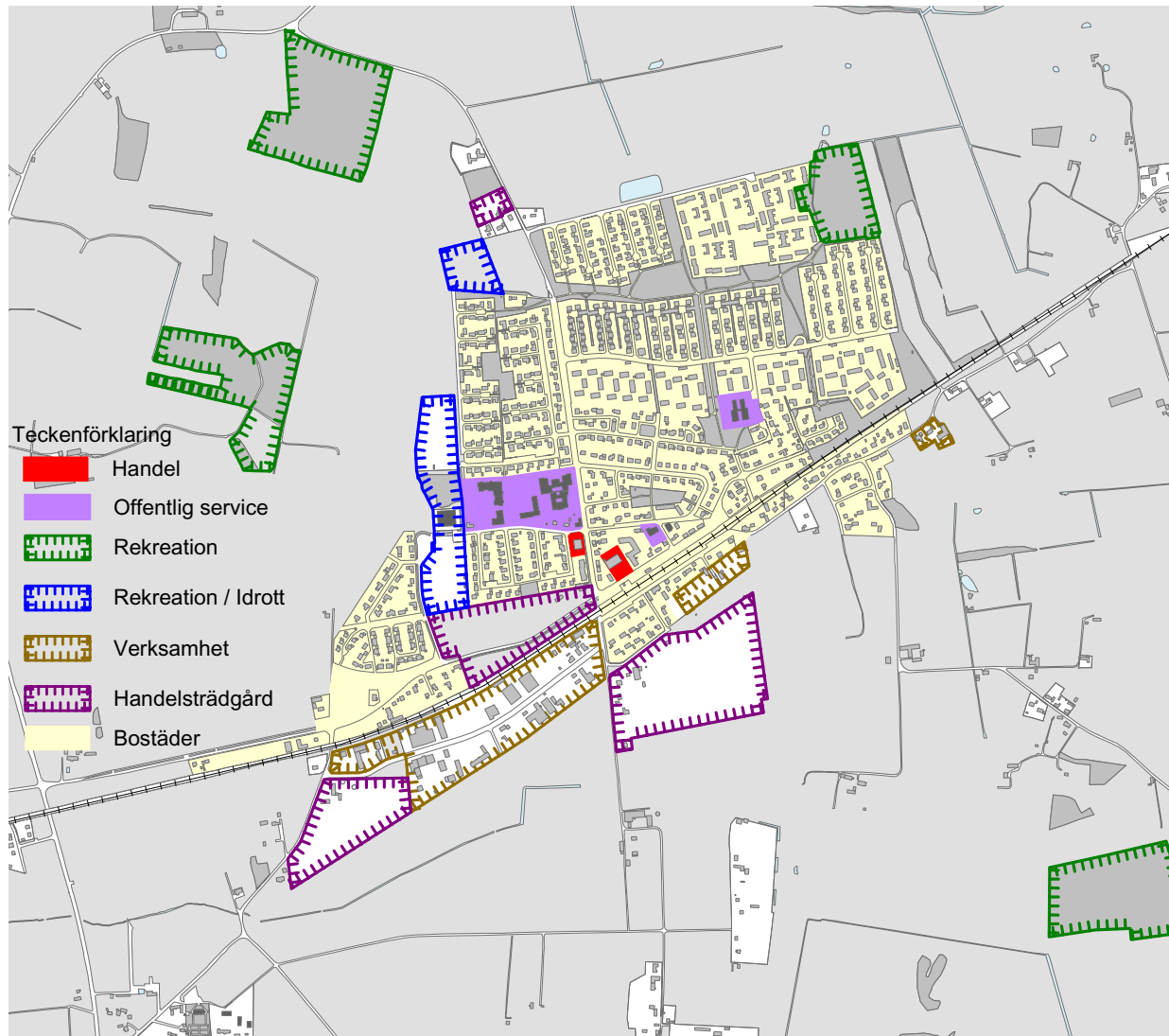
lägna Ekebergaskogen, som på våren är helt översållad av blommande vitsippor, vilket lockar många besökande.

Det finns ett rikt föreningsliv i Påarp. Detta representeras bl.a. av Påarps Scoutkår, PRO Påarp/Mörarp, Påarps GIF, Frillestad/Välluvs församling, Påarps socialdemokratiska förening, Påarps folketshusförening, kyrkans ungdomsverksamhet "KUPAN", Välluvs hembygdsförening, Påarps byaförening, Påarps tennisklubb samt Bibliotekets vänner.

Medevi idrottsplats i Påarps västra utkant byggdes 1949 som matcharena för ortens fotbollsförening Påarps GIF. Påarps idrottshall ger goda möjligheter till inomhusträning. Norr om idrottshallen ligger skolans idrottsplats, vilken liksom Karnekrokens bollplan nyttjas för bl.a. fotbollsträning. Tennisbanorna vid skolans idrottsplats ökar utbudet av aktiviteter.

Torget vid livsmedelsaffären.

Verksamheter utmed Maskinistgatan.

Ny bostadsbebyggelse i västra Pårarp.

Slutsatser

- Kommersiell service finns vid stationen och utmed Ekebergavägen.
- Föreningslivet i Pårarp är rikt och varierat.
- I anslutning till skolan finns huvuddelen av den offentliga servicen i Pårarp, t.ex. vårdcentral och bibliotek.
- Idrottsanläggningarna är samlade kring skolan.
- Verksamheter finns söder om järnvägen.

TRAFIKMÖNSTER

Biltrafik och vägnät

Påarp nås i huvudsak via Helsingborgsvägen, Mörarpsvägen och Ekebergavägen. Genom tätorten byter den öst-västliga huvudgatan namn till Lokföraregatan. Sträckningen överensstämmer i huvudsak med den ursprungliga vägens dragning genom samhället. Även vägarna kring Ekeberga och Välluvs kyrkby har historiskt ursprung.

Helsingborgsvägen trafikeras av omkring 2900 fordon per årsmedeldygn och Ekebergavägen av 2300 fordon per veckodygn, medan trafikflödet på Frillestadsvägen och Mörarpsvägen uppgår till 480 resp. 370 fordon per årsmedeldygn. På Ekebergavägen är den tillåtna hastigheten begränsad till 30 km/h förbi skolan.

Gatunätet i Påarp är mycket konsekvent uppbyggt enligt de ”Riktlinjer för trafikplanering med hänsyn till trafiksäkerhet” som utvecklades under 1960-talet (SCAFT, Stadsbyggnad, Chalmers, Arbetsgruppen För Trafiksäkerhet). Principerna bygger på trafikseparering och trafikdifferentiering, där varje fordonsslag har sitt eget gatunät och där trafik med olika hastighet skiljs åt. Lokvägen och Flybjärsvägen i nordöstra Påarp är tydliga exempel på uppsamlingsgator, varifrån säckgator med villor och radhus utgår. Gång- och cykelvägar går i ett separat system, delvis planskilt från biltrafiken. Områdena kring Lundsgatan och Olsgårdsgatan är uppbyggda enligt samma system.

Ett mindre område med egna hem uppfördes kring Glebers väg under slutet av 1940-talet. Gatustrukturen bygger här på att trafiken kan sila genom om-

rådet, utan att behöva köra tillbaka samma väg.

Mullbärsgatan söder om Påarps skola trafikeras morgnar och eftermiddagar av angöringstrafik till och från skolan, samt under hela dagen till den intilliggande läkarstationen, distriktssköterskan, idrottshallen och scoutlokalen. Det blir allt vanligare att föräldrar skjutsar sina barn till skolan med bil, varför Mullbärsgatan belastas hårt av trafik och kringliggande gator ofta används till parkering.

Söder om järnvägen, längs Maskinistgatan, ligger Påarps verksamhetsområde. Trafiken utgörs här i huvudsak av varuleveranser till och från verksamheterna, samt av personalens arbetsresor. I området ligger Spendrups omlastningscentral, vilken alstrar mycket tung trafik.

Gång- och cykeltrafik

Gång- och cykeltrafiken är till stora delar väl separerad från biltrafiken. Gång- och cykelvägnätet löper mellan bostadskvarteren och korsar uppsamlingsgatorna i några få lägen. En korsning med Lokvägen är planskild, med en tunnel under gatan. En planskild korsning med järnvägen finns i anslutning till stationen. I det övergripande cykelvägnätet går cykeltrafiken i blandtrafik med övriga fordonsslag.

Kollektivtrafik

Sedan 1991 har Påarp en hållplats för Pågatåg, utmed sträckan Helsingborg-Bjuv-Åstorp. Även Kustpilen mellan Helsingborg och Kristianstad har tågstopp i Påarp. Huvuddelen av bostadsbebyggelsen i Påarp ligger inom 1 km verkligt gångavstånd till Pågatågsstationen.

Påarp ligger endast två stationer från Knutpunkten i Helsingborg. Resan med tåg till Helsingborg tar mellan 8-10 minuter. Turtätheten motsvaras i genomsnitt av ett tåg i timmen från morgon till sen kväll, vid rusningstid går ytterligare något tåg. Två gånger dagligen, tidig morgon och natt, trafikeras sträckan även med buss 230, som ett komplement till tågtrafiken. Bussen har flera hållplatser utmed Ekebergavägen.

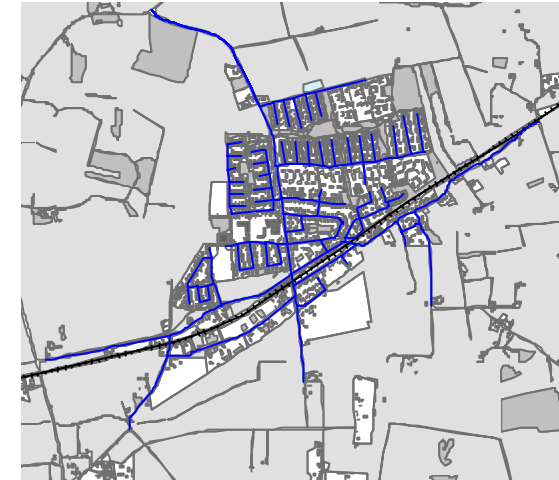
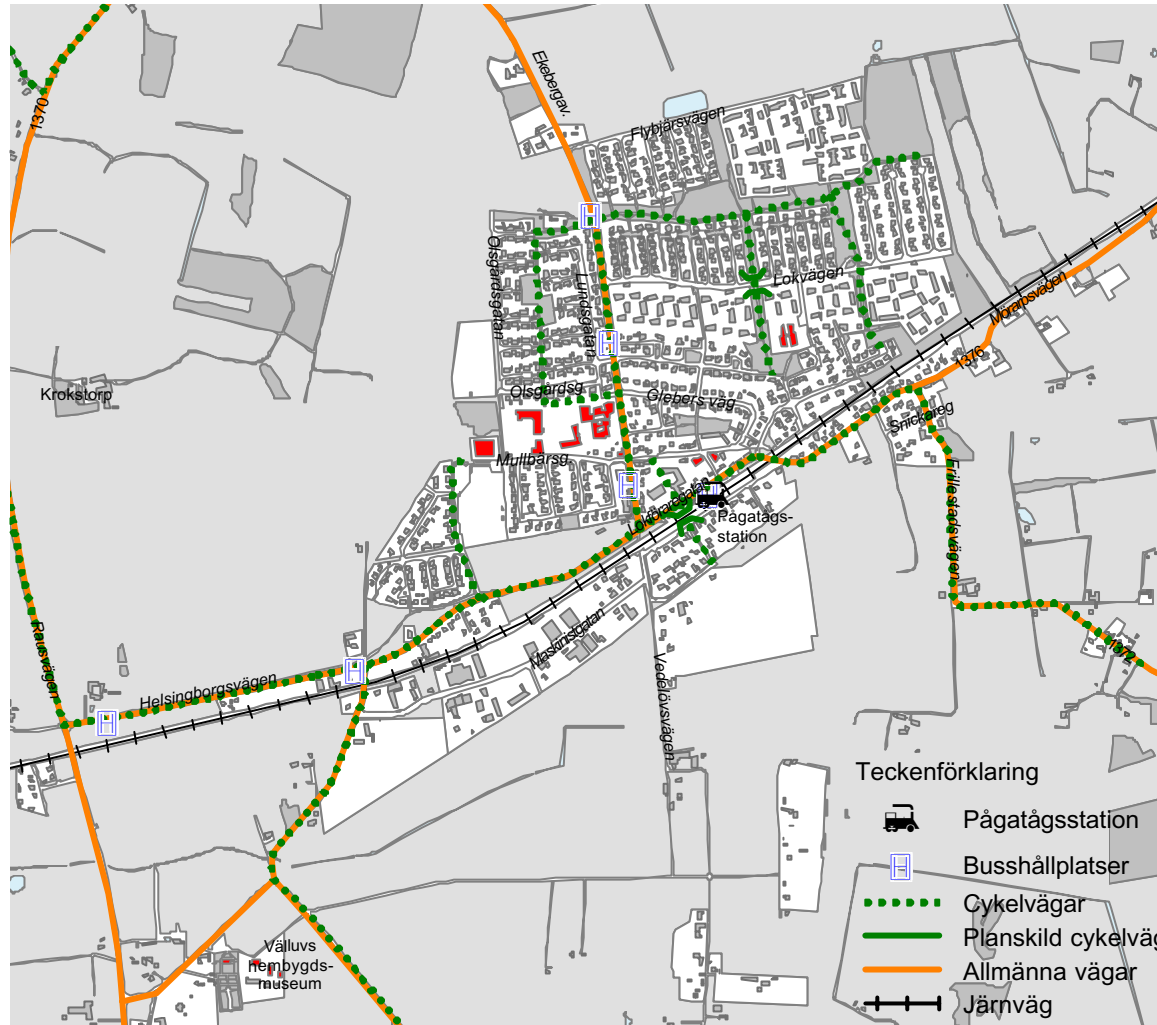

Planskild gång- och cykelväg vid Lokvägen.

Övergångsställe utmed Ekebergavägen.

Gatunätet är konsekvent uppbyggt med säckgator.

Uppställning av lastbilar utmed Maskinistgatan.

Slutsatser

- Helsingborgsvägen och Ekebergavägen utgör huvudinfarterna till samhället.
- Gatunätet är mycket konsekvent uppbyggt med säckgator, vilket försvårar orienterbarheten i samhället.
- Separata gång- och cykelvägar finns genom bostadsområdena.
- Kollektivtrafikförsörjningen sker främst med Pågatåg och Kustpilen, vilka går varje timma.

Mötesplatser och traditioner

Ett samhälles offentliga rum och sättet på vilket invånarna använder och befolkar dem, säger en del om ortens själ eller karaktär. Aktiviteter och mötesplatser är viktiga för att främja sociala kontakter och tolerans mellan människor och bidrar även till en trygghet genom att möjliggöra en ökad närvaro av människor i stadens miljöer.

I Påarp firar man traditionsenligt en rad evenemang och högtider som samlar invånarna kring olika mötesplatser, både tillfälliga och permanenta. Vid Flybjärsvägens gräsbevuxna kullar som anlades under 1970-talet anordnar byaföreningen traditionsenligt ett *valborgsmässobål* som tänds av Påarps scoutkår. Påarps skola anordnar en *kulturdag* i maj med framträdanden och utställningar som organiseras av eleverna på skolområdet. *Midsommarfirandet* arrangeras av Påarps GIF på Medevi Idrottsplats med bl.a. dans kring midsommarstång och lotterier. *Hembygdens dag* syftar till att belysa ortens kulturhistoria samt visa hur livet levdes förr genom t.ex. skördedag och hantverksdag. Den anordnas av Wäl-lufsbygdens Hembygdsförening den sista helgen i augusti vid hembygdsmuseet i Välluv. *Byafesten* arrangeras traditionsenligt vid torget varje år i augusti då det pågår olika aktiviteter som uppvisningar, lotteriförsäljning, föreningsaktiviteter etc. *Påarps marknad* med knalleförsäljning äger rum på torget dagen efter byafesten. Både byafesten och marknaden sker ibland i anslutning till Hembygdens dag. *Julmarknaden* anordnas av Påarps GIF på Medevi idrottsplats med tomtar och försäljning av lotter, hembakat, hantverk etc.

Dagspuls

Folklivet kretsar under dagtid i huvudsak kring *stationsområdet* i centrala Påarp. Tydliga toppar märks i samband med pendlingsströmmarna, till såväl arbetsplatser som skolor. Både stationen och kiosken är välbesökta samlingsplatser, främst för skolungdomar. Vid lunchtid är även den mobila matvagnen en naturlig samlingspunkt. Verksamhetsområdet vid Maskinistgatan hyser ett flertal arbetsplatser där det förekommer en viss dagspuls. De dagliga aktiviteterna kring *torget* är främst relaterade till ärenden i t.ex. ortens livsmedelsaffär eller bank. Torget nyttjas även för ortens föreningar för lotteriförsäljning eller andra evenemang. Vid tillfälliga eller platskrävande arrangemang utryms torget helt på bilar och förvandlas till en välbesökt mötesplats. Servicefunktionerna vid *Ekebergavägen* genererar folk-liv och rörelser i samband med öppethållandet. Besöksfrekvenserna varierar under dygnet beroende på verksamhet. Påarps bibliotek med ortens kassaservice genererar även en del besök dagtid i området.

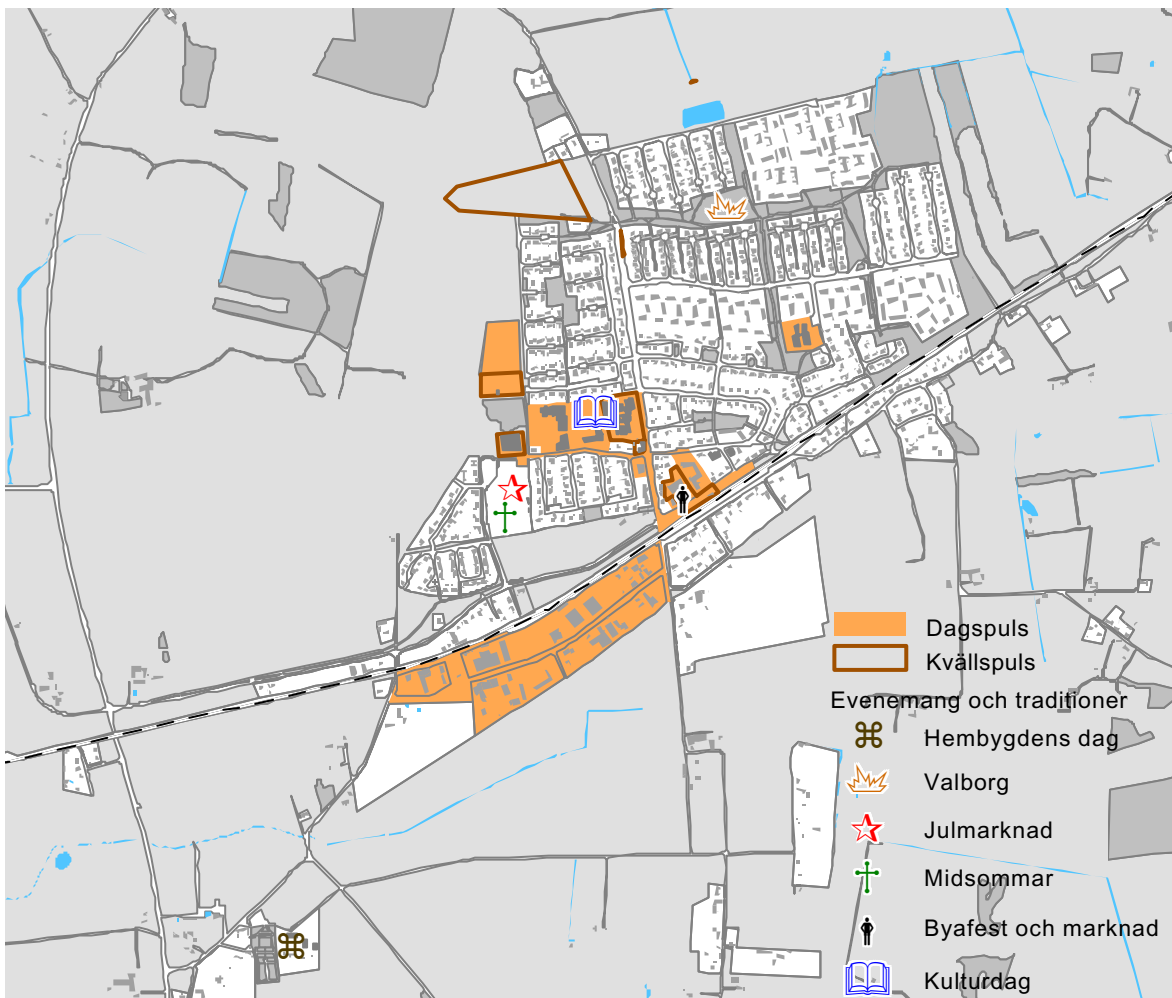
För samhällets barn och ungdomar är *Påarps skola och fritidsgård* naturliga mötesplatser på dagtid. Området kring dagis, Lokvägens förskola, är en livlig plats under vardagstimarna. Här sammanstrålar föräldrar två gånger dagligen, vid hämtning och lämning. *Kullarna* vid Flybjärsvägen används både på sommar- och vinterhalvåret till olika utomhusaktiviteter som brännboll eller pulkaåkning.

Påarps äldre invånare har en välbesökt träffpunkt på *Seniorcentrum* i hyreshuset öster om torget, där det även finns seniorbostäder. Under veckodagar

pågår ett brett urval av aktiviteter som t.ex. kör-sång samt studiecirkel kring litteratur, QiGong, matlagning och hantverk. Café och lunchservering är välbesökta liksom traditionsenligt firande av t.ex. midsommar. En populär samlingsplats i kyrkans regi finns i församlingslokalen *KUPAN* (Kyrkans Ungdom Påarp Alltid Närvarande) i hyreshuset öster om torget. Här arrangeras under dagtid många aktiviteter för barn samt olika slags körverksamhet.

Kvällspuls

Det centralt belägna *stationsområdet* med kiosken är populära samlingsplatser för Påarps ungdomar även på kvällstid. Efter arbetstid befolkas området även i större utsträckning av vuxna invånare, på väg hem från tåget eller med ärenden till ortens service. *Påarps Folkets* hus används ofta till privata fester och föreningsaktiviteter, men även evenemang som knallemarknader, auktioner etc. vilket tillfälligt kan öka folklivet i närområdet på kvällarna. *Påarps fritidsgård* huserar i skolan vilket gör detta till en välbesökt plats för barn och ungdomar även på kvällstid. Själva skolgården är inte välanvänd på kvällarna. Arrangerade föreningsaktiviteter pågår kvällstid t.ex. i anslutning till *Medevi Idrottsplats* med Påarps GIF:s föreningslokaler samt på Karnekrokens elbelysta träningsplaner i samhällets norra utkant. *Påarps idrottshall* används på kvällarna för olika idrottsaktiviteter som lockar såväl yngre som äldre invånare. Ett visst folkliv förekommer även på de tennisplaner norr om idrotts-hallen där tennisklubben håller till. Påarps f.d. småskola är numera lokal för *Scoutkåren* med aktiviteter under tre vardagkvällar, både i villan och trädgården.

Traditionsenligt midsommarfirande vid Seniorcentrum.

Slutsatser

- Dagspulsen i Pårarp består i huvudsak av invånarnas pendlingsströmmar samt rörelser kring skola, service och verksamheter.
- Kvällspulsen är främst relaterad till föreningsaktiviteter eller ungdomars mötesplatser.
- I Pårarp finns många årligen återkommande populära evenemang och traditioner som arrangeras på ett flertal olika samlingsplatser.

Starka sidor

- Påarp har en nära koppling till både Helsingborg och övriga regionen genom goda väg- och tågförbindelser.
- Sedan pågatågen återinfördes har Påarp delvis återfått sin ursprungliga funktion som stationsort.
- Centrum ligger väl tillgängligt och samlar de flesta servicefunktionerna.
- Påarps skola samlar samhällets barn från förskola till årskurs 9.
- Samhället har en egen idrottsplats och idrottshall samt god tillgång till träningsplaner för utövande av olika sporter.
- Påarps invånare har ett högt hälsotal, vilket bland annat innebär att de sällan är sjukskrivna.
- Påarp har ett rikt föreningsliv som engagerar många boende. Flera årligen återkommande evenemang och traditioner står för en viktig kontinuitet som samlar invånarna och stärker byandan.
- Det finns ett flertal samlingsplatser för tillfälliga arrangemang på olika ställen i samhället.
- Påarp har ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät förlagt såväl i separata stråk som i blandtrafik.
- Det finns en relativt god variation i upplåtelseformer främst i markboende, huvudsakligen i form av äganderätter, men även bostads- och hyresrätter.
- Bostadsområdena karakteriseras av en riktligt upp vuxen vegetation.

- Det finns gott om grönstråk samt stora och små parkområden inklade i bostadsbebyggelsen vilket ger samhället en grön karaktär.
- Utblickar till landskapet finns på flera ställen.

Valborgsfirandet vid Flybjärsvägens kullar.

Livsmedelsaffären och dess parkering vid Lokföraregatan.

Svaga sidor

- Påarps samhälle är en typisk bostadsort med få arbetsplatser, vilket ger en liten dagbefolkning.
- Det finns endast ett fåtal mindre lägenheter med hyresrätt i flerbostadshus som möjliggör för yngre och äldre att bo kvar i samhället.
- Stora bostadsområden är uppbyggda under en relativt kort tidsperiod vilket ger ett ensidigt intryck.
- Påarp har en låg, homogen bebyggelse och ett konsekvent gatunät med säckgator, vilket i kombination med den flacka terrängen försvårar orienterbarheten i samhället.
- Påarps centrum saknar utpräglade karakteristiska drag, t.ex. i form av kulturhistoriska värden från stationssamhällets begynnelse eller modern arkitektur och attraktiva samlingsplatser.
- Kvällsöppen service finns endast i begränsad omfattning.
- Det finns endast begränsade kopplingar till det kringliggande landskapet.
- Det saknas planskild korsning mellan väg och järnväg inom Påarp.

SAMMANFATTNING OCH REKOMMENDATIONER

Påarps karaktär

Påarp har, genom pågatågstrafiken och närheten till det övergripande vägnätet, en god koppling till Helsingborg och övriga regionen. Samhället har karaktär av både stationsort och av sovstad, många arbetspendlar ut från orten. Det finns många förvärvsarbetande och få arbetslösa i Påarp. De flesta invånarna har en likartad etnisk bakgrund.

Påarp omges av ett öppet, böljande åkerlandskap, som ger vackra och vidsträckta vyer. Orten har en tydlig villaprägel, där uppväxta trädgårdar ger en grön karaktär. Den stora expansionen skedde under 1960- och 1970-talen, med utbyggnad av bebyggelse, gatunät och grönstruktur helt enligt den tidens planeringsideal. Gatunätet är konsekvent trafikseparerat, där gång- och cykelvägar leds genom långsträckta parkstråk mellan bostadskvarteren.

I Påarps centrum finns förhållandevis god service med t ex bageri, blomsteraffär, livsmedelshandel och bank. I anslutning till skolan finns läkarstation och distriktssköterska samt Medevi idrottsplats och Påarps idrottsvall. Föreningslivet i Påarp är rikt och varierat, med många årligen återkommande populära evenemang och traditioner.

Utveckling av Påarps centrum

Påarps centrum och stationsområde passeras dagligen av många människor och är en viktig plats för uppfattningen av ortens karaktär. Attraktiviteten kan därför med fördel förstärkas genom olika förnyelseåtgärder i området. Genom att tillskapa tydligare rumsbildningar kring stationsområdet med t.ex. samlingsplatser, utsmyckningar och planteringar stärks karaktären i detta något anonyma och svårdefinierade rum. Påarps starka tradition av handelsträdgårdar kan vara ett positivt särdrag att ta fasta på. En tydligare torgfunktion skulle kunna fungera som en attraktiv samlingsplats för spontana vardagliga möten men även för ortens många traditionella evenemang. Vid etablering av kompletterande service är det fördelaktigt med en samling till området kring torget för att bidra till ett lättillgängligt och koncentrerat centrum. Tillskott i form av modern arkitektur vore en positiv förstärkning som ökade mångfalden i centrala Påarp. Lokföraregatan kan med fördel utvecklas till ett trevligt och tryggt gaturum för både bilar, cyklisterna och gående.

Påarps centrum med Lokföraregatan.

Kompletterande bebyggelse

Genom att möjliggöra byggnation av kompletterande bostäder ökar förutsättningarna för att stärka och bredda befolkningsunderlaget vilket är positivt också för Påarps närservice, skola och verksamheter. En ökad variation av upplåtelseformer, med ytterligare hyresrätter i flerbostadshus, skulle underlätta kvarboende i orten för bl.a. ungdomar och äldre.

Grönstråk

Inom samhället finns det gott om grönstråk och tillgängliga parkområden. Kopplingarna till det omgivande landskapet kunde förbättras genom stigar eller attraktiva promenadstråk till närliggande målpunkter.

Kompletterande modern arkitektur vore ett positivt tillskott.

REFERENSER

Litteratur

Stadsbyggnadskontoret (1993), Fördjupad översiktsplan för Pårups samhälle
Helsingborgs museum (1991), Kulturminnesvårdsprogram för Helsingborgs kommun
HHJ Helsingborg-Hässleholms Järnväg
Pårups Gårdar I
Pårups Gårdar II
Schibbye, B. och Pålstam, Y. (2001), Landskap i fokus - utvärdering av metoder för landskapsanalys
Stadsbyggnadskontoret (1992) Naturvårdsplan för Helsingborgs kommun
Statistik från statistikansvarig i Helsingborgs stad (2000, 2001 samt 2002)
Wällufsbygdens hembygdsförening; historiskt material ur samlingarna
Översiktsplan för Helsingborgs stad (2002)

Muntliga referenser

Ann-Britt Malmgren, Wällufsbygdens hembygdsförening
Bertil Gunnarsson, Wällufsbygdens hembygdsförening
Kjell-Axel Norén, Wällufsbygdens hembygdsförening
Nils Folke Jönsson, Wällufsbygdens hembygdsförening
Petra Håkansson, Pårups scoutkår
Samt intervjuer med orsbefolkning och verksamma i Pårup.

Kartor

Kartunderlag och ortofoto år 2000, Stadsbyggnadskontoret, Helsingborg
Skånska rekognosceringskartan år 1815, Ekonomiska kartan år 1912 och Flygfoto år 1939, Lantmäteriet

